

Türkiye'nin AB Serüveninde İtalya ile Oluşturduğu Sosyal, Kültürel, Siyasal ve Ekonomik Temelli İşbirliği: Türk-İtalyan Forumu

Esin Gören*

T.C. Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM), İtalyan Jeopolitik düşünce kuruluşu LİMES ve İtalyan UNICREDIT Bankası'nın işbirliğiyle dönüşümlülük esasına göre gerçekleştirilen Türk-İtalyan Forumu'nun beşincisi Kasım 2008'de Roma'da düzenlendi. Türkiye ve İtalya arasında gelenekselleşen sözkonusu Forum, her iki ülkeden akademisyenleri, medya mensuplarını, siyasetçileri ve işadamlarını biraraya getirerek yüksek entelektüel düzeyde bir diyalog ve eylem platformu oluşturmayı, Türkiye'nin Avrupa'da, Avrupa'nın da Türkiye'de kültürel anlamda algılanmasının iyileştirilmesine yönelik faaliyet projeleri hazırlamayı hedeflemektedir.

İki ülke arasında siyasal, ekonomik ve kültürel işbirliği faaliyetlerini güçlendirmeyi amaçlayan Forum ilk kez beş yıl önce düzenlenmeye başlandı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nı temsilen davetli olarak katıldığımız Forumun ilki 24-26 Kasım 2004 tarihleri arasında Roma Villa Piccolomini'de gerçekleştirildi. Malatya Arslantepe arkeolojik kazılarının tanıtıldığı kısa bir sunum ve Ömer Faruk Tekbilek'in ney dinletisiyle açılan ilk Forum, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık ve İstanbul İtalyan Kültür Merkezi'nin katkılarıyla Osmanlı Saray Ressamı Fausto Zonaro'nun, Vittoriano'nun Zanardelli Salonu'nda düzenlenen resim sergisiyle eş zamanlıydı. İki ülkenin Dışişleri Bakanlarının katılımıyla başlayan Forumda

birbirine paralel üç panel gerçekleştirildi: Türkiye'nin AB üyelik sürecinin ele alındığı panellerde AP İtalyan Radikal Parti üyesi Emma Bonino, eski Devlet Bakanı Kemal Derviş, Unicredit CEO'su Alessandro Profumo, La Repubblica gazetesi yazarı Marco Ansaldo gibi siyaset, iş ve medya dünyasından konuşmacıların yanı sıra Türk ve İtalyan üniversitelerinden katılan öğretim üyeleri söz aldılar ve İtalya'nın Türkiye'nin AB üyeliğini desteklediğini ve önemli katkı sağladığını ifade ettiler.

Türk-İtalyan Forumu'nun ikincisi 23-24 Kasım 2005 tarihleri arasında İtalya Cumhurbaşkanı Carlo Azeglio Ciampi'nin yaptığı resmi ziyaretle eş zamanlı olarak İstanbul'da Conrad Otelinde düzenlendi. "3 Ekim Sonrası Avrupa'da Türkiye" başlıklı Forumda iki ülke arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra sosyal ve kültürel ilişkiler bağlamında İtalya ve Türkiye'deki kadın kimliğinin gelişimi tartışıldı. Forum, İtalyan ve Türk heyetine Sait Halim Paşa Yalısı'nda verilen bir resepsiyonla tamamlandı.

Türk-İtalyan Forumu'nun üçüncüsü "İtalyan Türk İlişkilerinin 150. Yılı: AB'ye Yönelik Ortak Bir Vizyon" başlığıyla 7-9 Kasım 2006 tarihleri arasında Roma Villa Miani'de gerçekleştirildi. Düzenlenen panellerde parlamenterlerin, akademisyenlerin, sanat ve kültür çevrelerinden temsilcilerin biraraya gelmesiyle belirlenen gündem çerçevesinde karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu. Söz konusu Forum yine üç panel olarak programlandı. Siyasal ilişkiler bağlamında düzenlenen panelin konusunu Türkiye'nin de içinde bulunduğu bir AB projesi oluşturdu. Avrupa ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin masaya yatırıldığı ikinci panelde ise Akdeniz havzasındaki enerji politikaları konuları tartışıldı. Sosyal ve kültürel platformun konusunu İtalya ve Türkiye'deki medyanın demokratik toplumlardaki rolü oluşturdu.

İkili işbirliği bağlarının güçlendirilmesine yönelik Forumun dördüncüsü 21-22 Kasım 2007 tarihleri arasında bu kez İstanbul'da gerçekleşti. Türk ve İtalyan Dışişleri Bakanlarının katılımıyla Sait Halim Paşa Yalısı'ndaki açılış resepsiyonuyla başlayan ikili görüşmelerin konularını Ortadoğu'da Türkiye ve İtalya'nın rolü, Avrupa için yeni bir itici güç olarak Türkiye ve iki ülke halklarının birbirleri hakkındaki karşılıklı görüşleri oluşturdu.

Ayrıca, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından onaylanan iki ülke Dışişleri Bakanları tarafından imzalanan protokolün ardından 2010 yılında faaliyete geçmesi öngörülen Türk-İtalyan Devlet Üniversitesi'nin İstanbul'da açılacağı müjdelendi. Sözkonusu üniversitede iki ülkeden bilim insanlarının

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

eğitim vereceği ve ilk olarak Sanat Tarihi, Mimarlık ve Tasarım Bölümlerine yer verileceği açıklandı.

Giriş bölümünde de değindiğimiz gibi, son olarak “Türkiye, AB ve Akdeniz: Ortak Bir Projeye Doğru” konulu beşinci Forum 4-5 Kasım 2008 tarihleri arasında Roma’da Palazzo de Carolis’te gerçekleşti ve daha önceki yıllarda olduğu gibi iki ülkeden akademisyenleri, medya dünyasından önemli isimleri, siyasetçileri ve işadamlarını biraraya getirdi. Türkiye ve İtalya kamuoyunda iki ülkenin imajlarının güçlenmesi ve ikili konularda olduğu kadar Türkiye’nin AB üyeliği yolunda uluslararası düzeyde işbirliği anlayışının ve yaklaşmasının kuvvetlenmesi açısından katkılar sağlanmasının amaçlandığı Forumda yaklaşan uluslararası ekonomik krizin Türkiye ve Doğu Avrupa piyasasına olası etkilerine değinildi. Türk ve İtalyan parlamenterlerin ve medya mensuplarının konuyla ilgili değerlendirmelerinin ardından Akdeniz havzasındaki ülkelerin siyasal, ekonomik ve kültürel işbirliği girişimlerine ağırlık verilmesi üzerinde görüş alışverişinde bulunuldu. Kültürel diyalog fırsatlarının ele alındığı son oturumda ise Türkiye’nin AB’ye girmesi konusundaki var olan önyargılar ve çekinceler üzerinde durularak bir tartışma platformu oluşturuldu. Bu bağlamda kültürel kimlik, inanç, kadının toplumdaki rolü, sanat, göç, iletişim, medya ve medeniyetler ittifakı anabашlıkları ayrıntılarıyla ele alındı.

Türk-İtalyan Forumu’nun Kasım 2009’da İstanbul’da yapılması planlanan altıncısında ise Türk ve İtalyan çalışma gruplarının geçen beş yıl boyunca Forumlardan edindikleri deneyim ve gözlemlerinin yeni açılımlarla tartışmaya açılacağı vurgulandı.

Başlangıcından bugüne kadar katıldığımız Türk-İtalyan Forumlarının iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişimine sağladığı katkılar yadsınamaz. İki ülke arasındaki yaklaşmanın boyutları genişledikçe önyargıların azaldığı; yeni sosyal, kültürel, sanatsal, ekonomik fırsatların doğduğu; birlikte hareket etmenin yarattığı sinerjinin her iki tarafa da önemli katkılar sağladığı göz önüne alınırsa, bu tip oluşumların yakın ve uzak coğrafyaların her bölgesinde hayata geçirilmesinin kültürlerarası ilişkiler açısından ne kadar gerekli ve etkili olduğu bir kez daha anlaşılır.